Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
NIILA JÄÄSKINENA
od 16. srpnja 2015.[1]

Predmet C-603/13 P,

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energía, SGPS, SA
protiv

Europske komisije

„Žalba – Zabranjeni sporazumi – Španjolsko tržište cestovnog bitumena – Podjela tržišta i usklađivanje cijena – Neograničena nadležnost – Načelo ne ultra petita – Pravo na pošteno suđenje – Prava obrane – Načelo kontradiktornosti – Jedinstvena i trajna povreda – Navodno saznanje o sustavu nadzora i mehanizma naknade koje su proveli drugi sudionici u zabranjenom sporazumu – Iskrivljavanje dokaza“

I – **Uvod**

1. U ovom predmetu Sud odlučuje o žalbi koju je podnijela grupa društava Galp Energía España, SA, Petróleos de Portugal (Petrogal), SA i Galp Energía, SGPS, SA (u daljnjem tekstu zajedno: žalitelji) protiv presude Galp Energía España i dr./Komisija (T-462/07, u daljnjem tekstu: pobijana presuda)[2], kojom je Opći sud djelomično prihvatio njihovu tužbu za poništenje Komisijine Odluke C(2007) 4441 *final*[3] (u daljnjem tekstu: sporna odluka), kao i njihov podredni zahtjev za smanjenje iznosa novčane kazne koja im je izrečena.

2. U skladu sa zahtjevom Suda, ovo će se mišljenje ograničiti na analizu drugog žalbenog razloga koji se nalazi u središtu ove žalbe i kojim se u biti postavlja pitanje granica ovlasti neograničene nadležnosti koja je priznata Općem sudu. Iz razloga koje ću dalje iznijeti, smatram da je Opći sud prekoračio navedene granice i da valja prihvatiti žalbu. Naime, smatram da ovlast neograničene nadležnosti ne dodjeljuje Općem sudu nadležnost da utvrdi povredu koja nije dokazana u Komisijinoj odluci.

II – **Okolnosti spora**

3. Okolnosti spora iznesene su u točkama 1. do 85. pobijane presude na koju se upućuje.

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — EU:T:2013:459.

3 — Odluka od 3. listopada 2007. o postupku primjene članka 81. UEZ-a [predmet COMP/38.710 – Bitumen (Španjolska)]

4. Po potrebi je dovoljno podsjetiti da je Europska komisija 3. listopada 2007. donijela spornu odluku kojom je utvrdila da su žalitelji sudjelovali u nizu sporazuma i usklađenih djelovanja u sektoru penetracijskog bitumena na španjolskom području (uz iznimku Kanarskih otoka) podjelom tržišta i usklađivanjem cijena. Komisija je smatrala da se svako od dvaju utvrđenih ograničenja tržišnog natjecanja, to jest horizontalni sporazumi o podjeli tržišta i usklađivanje cijena, po svojoj naravi ubraja u najteže povrede članka 81. UEZ-a koje mogu, u skladu sa sudskom praksom, opravdati kvalifikaciju povreda kao „vrlo teških" već i samom svojom naravi, bez potrebe da takvo postupanje obuhvaća određeno zemljopisno područje ili ima određeni utjecaj [4].

5. Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 19. prosinca 2007. žalitelji su pobijali sadržaj sporne odluke i zahtijevali njezino djelomično ili potpuno poništenje.

6. Pobijanom presudom Opći sud je usvojio treći tužbeni razlog za poništenje oslanjajući se na nezakonitost kojom je zahvaćeno utvrđenje o sudjelovanju žalitelja u sustavu nadzora i mehanizmu naknade koji su namijenjeni provedbi sporazuma o podjeli tržišta i klijenata od strane članova zabranjenog sporazuma. Stoga je Opći sud djelomično poništio spornu odluku u dijelu u kojem je navedenom odlukom u njezinu članku 1. utvrđena umiješanost žalitelja u nizu sporazuma i usklađenih djelovanja na španjolskom tržištu bitumena te u kojem su njezinim člankom 3. navedeni žalitelji obvezani okončati povredu kako je utvrđena u članku 1. sporne odluke.

7. Opći sud je ipak smatrao da se žalitelji mogu smatrati odgovornima zbog dvaju gore navedenih elemenata povrede (t. 626. pobijane presude). Taj je zaključak zasnovao na V. C.-ovoj izjavi koji je bio direktor prodaje bitumena Petrogala zatim Galp Energía España (u daljnjem tekstu: V. C.-ova izjava) [5]. Iz tog je razloga Opći sud zaključio da nije bilo potrebno izmijeniti početni iznos novčane kazne (t. 630. pobijane presude). Nasuprot tome, Opći sud je smatrao potrebnim povećati smanjenje novčane kazne koje je primijenila Komisija na temelju olakotnih okolnosti (t. 632. pobijane presude). Stoga je proveo dodatno smanjenje od 4% koje će se pridodati smanjenju od 10% već određenom spornom odlukom (t. 635. pobijane odluke). Opći sud odbio je druge razloge za poništenje koje su stranke navele, uključujući peti tužbeni razlog koji se temelji na nezakonitosti utvrđivanja njihova sudjelovanja u usklađivanju cijena (t. 450. do 456. pobijane presude) [6].

III – **Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka**

8. Žalitelji su tajništvu Suda 22. studenoga 2013. podnijeli žalbu kojom zahtijevaju od Suda da:

— kao glavni zahtjev, ukine pobijanu presudu i članke 1., 2. i 3. sporne odluke u dijelu u kojem se odnosi na žalitelje i/ili smanji iznos novčane kazne izrečene žaliteljima,

— podredno, ukine presudu i vrati predmet na ponovno suđenje Općem sudu,

— naloži Komisiji snošenje troškova.

4 — Uvodna izjava 500. sporne odluke. Zbog njihova sudjelovanja u toj povredi Komisija je smatrala da su Galp Energía España, SA i Petróleos de Portugal, SA solidarno odgovorni za plaćanje 8 662 500 eura; Galp Energía, SGPS, SA bio je solidarno odgovoran za plaćanje 6 435 000 eura. Sudjelovanje Galp Energía España, SA i Petróleos de Portugal, SA u povredi utvrđeno je za razdoblje od 31. siječnja 1995. do 1. listopada 2002., dok se za Galp Energía, SGPS, SA smatralo da je sudjelovao u povredi od 22. travnja 1999. do 1. listopada 2002.

5 — Vidjeti točke 87. i 215. pobijane presude. U svojoj izjavi V. C. je potvrdio da žalitelji nikad nisu bili umiješani u sustav nadzora sljedećim riječima: „Primijetio sam prigovor Europske komisije prema kojem je Galp Energía España […] sudjelovao u funkcioniranju sustava nadzora i mehanizma naknade asfaltnog stola. On je netočan. Jednostavno zato što nikada nismo primili naknadu, neovisno o obujmu prodaje Galp Energía España […]. Točno je da sam u određenom trenutku utvrdio postojanje određene vrste mehanizma naknade u kojem su sudjelovali članovi stola za pregovore o asfaltu, ali nikada nisam saznao što su ta društva imala s tim sustavom. Shodno tome, Galp Energía España […] nikada nije bila umiješana ni u kakav mehanizam naknade".

6 — Shodno tome, iznos novčane kazne izrečene Galp Energía España, SA i Petróleos de Portugal (Petrogal), SA smanjen je na 8 277 500 eura, dok je iznos novčane kazne izrečene Galp Energía, SGPS, SA smanjen na 6 149 000 eura.

9. Komisija zahtijeva da se žalbu odbije i žaliteljima naloži snošenje troškova.

10. Stranke su pred Sudom iznijele svoja pisana stajališta te su saslušane na raspravi održanoj 15. travnja 2015.

IV – **Utvrđenje odgovornosti žalitelja od strane Općeg suda kao polazište za analizu drugog žalbenog razloga**

A – *Kratko podsjećanje na ovlast neograničene nadležnosti*

11. Drugim žalbenim razlogom, podijeljenim na dva dijela, žalitelji prigovaraju Općem sudu da je u točkama 626. i 630. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava. Iznoseći mnogobrojna načela i postupovna pravila, žalitelji zapravo prigovaraju Općem sudu zbog točno određene radnje, to jest da je uzeo u obzir dokument sastavljen nakon donošenja sporne odluke, odnosno gore navedenu V. C.-ovu izjavu, kako bi utvrdio odgovornost žalitelja u pogledu dvaju elemenata protupravnog mehanizma [7].

12. Na početku ističem da je uzimanje u obzir V. C.-ove izjave Opći sud zasnovao na svojoj ovlasti neograničene nadležnosti.

13. Stoga valja podsjetiti da je ovlast neograničene nadležnosti dodijeljena Općem sudu dopunjena nadzorom zakonitosti predviđenim u članku 263. UFEU-a. Kao što je Sud presudio, „nadzor zakonitosti je dopunjen neograničenom nadležnošću koja je dodijeljena sudovima Unije člankom 31. Uredbe br. 1/2003 u skladu s člankom 261. UFEU-a. Takva nadležnost omogućuje sudovima, osim pukog nadzora zakonitosti tih novčanih kazni, zamjenu ocjene Komisije vlastitom i stoga ukidanje, smanjenje ili povećanje izrečene novčane kazne ili periodičnog penala“ [8]. U sudskoj praksi je pojašnjeno da se ovlast izmjene primjenjuje čak i ako Komisija nije počinila pogrešku [9]. Njome se sudu omogućava, osobito u području prava tržišnog natjecanja, ne samo da ukine ili potvrdi novčanu kaznu i njezin iznos nego da je i poveća ili smanji.

14. Tako neograničena nadležnost omogućava sudu da izmijeni pobijani akt, čak i ako nije poništen, uzevši u obzir sve činjenične okolnosti, radi mijenjanja, na primjer, izrečene novčane kazne [10]. Međutim, nisu definirana sva pravila izvršavanja neograničene nadležnosti [11].

15. Napominjem da je u presudama Chalkor/Komisija [12] i KME Germany i dr./Komisija [13] Sud jasno utvrdio da nadzor neograničene nadležnosti koji izvršava Opći sud podrazumijeva nadzor pravnih i činjeničnih elemenata kao i ovlast ocjene dokaza, poništavanja sporne odluke i izmjene iznosa novčanih kazni [14].

7 — U okviru analize trećeg tužbenog razloga Opći sud je Komisiji prigovorio da nije u dovoljnoj mjeri dokazala sudjelovanje žalitelja u dvama elementima povrede. To ga je navelo na poništenje sporne odluke u tom dijelu.

8 — Presuda KME Germany i dr./Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, t. 103.)

9 — Presude Groupe Danone/Komisija (C-3/06 P, EU:C:2007:88, t. 61.) i Prym i Prym Consumer/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, t. 86.)

10 — Presude Limburgse Vinyl Maatschappij i dr./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, t. 692.); Prym i Prym Consumer/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, t. 86.), i JFE Engineering i dr./Komisija (T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00, EU:T:2004:221, t. 577.)

11 — Za podrobniju analizu vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Telefónica i Telefónica de España/Komisija (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810

14 — Taj je aspekt ključan za ovaj predmet, vodeći računa o osnovi obrazloženja Općeg suda kako je izloženo u točki 12. ovog mišljenja.

16. Osim toga, Sud je također zaključio da nadzor zakonitosti predviđen u članku 263. UFEU-a, dopunjen neograničenom nadležnosti u pogledu iznosa novčane kazne predviđenog u članku 31. Uredbe (EZ) br. 1/2003 [15], nije suprotan zahtjevima načela djelotvorne sudske zaštite iz članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) [16].

B – *Obrazloženje Općeg suda i utvrđenje odgovornosti*

17. Kako je shvaćanje obrazloženja Općeg suda, po mojem mišljenju, odlučujuće za analizu drugog žalbenog razloga, analizirat ću obrazloženje Općeg suda u okviru ispitivanja trećeg tužbenog razloga u prvom stupnju kao i devetog tužbenog razloga te iste tužbe kako bih obradio podrobne prigovore istaknute u žalbi.

18. Trećim tužbenim razlogom istaknutim pred Općim sudom žalitelji su osporavali svoju umiješanost u sustavu nadzora i u mehanizmu naknade.

19. Na kraju svoje analize Opći sud je usvojio treći tužbeni razlog u dijelu u kojem je Komisija utvrdila odgovornost žalitelja za cjelokupnu povredu, iako nije u dovoljnoj mjeri dokazala njihovo sudjelovanje u dva elementa povrede. Nadalje, ta ista institucija nije utvrdila da su žalitelji znali za postojanje dvaju gore navedenih elemenata, ili barem da to nisu mogli zanemariti, kako bi mogla ispravno primijeniti pojam jedinstvene i trajne povrede. Stoga je Opći sud poništio članak 1. sporne odluke u dijelu u kojem je utvrđeno sudjelovanje žalitelja u nizu sporazuma i usklađenih djelovanja na španjolskom tržištu bitumena.

20. Budući da se Opći sud oslonio na pojam jedinstvene i trajne povrede [17], valja podsjetiti da poduzetnik koji je sudjelovao u jedinstvenoj i složenoj povredi ponašanjem protutržišne naravi, kojim se namjeravalo pridonijeti ostvarivanju povrede u cjelini, može također biti odgovoran za stvarno ponašanje drugih poduzetnika sudionika. Takav je slučaj kad se utvrdi da je navedeni poduzetnik vlastitim ponašanjem nastojao pridonijeti zajedničkim ciljevima svih sudionika i da je znao za protupravna ponašanja koja su drugi poduzetnici planirali ili izvršavali pri ostvarivanju istih ciljeva, ili koje je mogao razumno predvidjeti, te da je bio spreman snositi povezani rizik [18].

21. Nasuprot tome, ako sud Unije utvrdi da Komisija nije u dovoljnoj mjeri dokazala da je poduzetnik kod sudjelovanja u jednom od protupravnih ponašanja koja čine jedinstvenu i trajnu povredu znao za druga protupravna ponašanja drugih sudionika u zabranjenom sporazumu pri ostvarivanju istih ciljeva, ili ih je razumno mogao predvidjeti, te je bio spreman snositi rizik, jedina posljedica toga mora biti to da se tom poduzetniku ne smije pripisati odgovornost za ta druga ponašanja, a time i za jedinstvenu i trajnu povredu, te da pobijanu odluku treba smatrati neosnovanom samo u tom dijelu [19]. U tom pogledu valja utvrditi da se u presudi Soliver/Komisija Opći sud nedavno pokazao relativno zahtjevnim u pogledu dokaza o sudjelovanju u jedinstvenoj i trajnoj povredi [20].

15 — Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [81. UEZ-a] i [82. UEZ-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.).

16 — Presuda KME Germany i dr./Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, t. 106.)

17 — Presuda Komisija/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, t. 82.)

18 — Presude Komisija/Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, t. 41. i 42.); Komisija/Aalberts Industries i dr. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, t. 63.) i Siemens i dr./Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, EU:C:2013:866, t. 242.).

19 — Presuda Komisija/Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, t. 47.)

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. U tom predmetu Opći sud je zaključio da Komisija nije podnijela dokaz o sudjelovanju Solivera NV. Djelomično poništenje odluke nije bilo moguće jer Komisija nije pravilno kvalificirala tužiteljevo sudjelovanje u protupravnim ponašanjima, tako da je Opći sud u cijelosti poništio Komisijinu odluku,

22. U ovom slučaju Opći sud je u točkama 273. i 279. pobijane presude presudio da je Komisija utvrdila odgovornost žalitelja na osnovi svih elemenata povrede, uključujući sudjelovanje u sustavu nadzora i mehanizmu naknade. Osim toga je Opći sud u točki 286. pobijane presude istaknuo da se radi utvrđivanja odgovornosti žalitelja Komisija nije oslonila na *element različit od onog koji se temelji na sudjelovanju* u gore navedenim elementima povrede. U točkama 272. i 280. pobijane presude Opći sud je zaključio da sudjelovanje žalitelja u pogledu oba elementa povrede nije dokazano.

23. Doduše, gore navedena sudska praksa koja se odnosi na jedinstvenu i trajnu povredu dopustila je utvrđivanje odgovornosti poduzetnika za cjelokupnu povredu zato što je on znao za protupravna ponašanja ili nije mogao zanemariti njihovo postojanje.

24. Međutim, Opći sud je u točki 289. pobijane presude izričito presudio da se Komisija nije oslonila na to da su žalitelji znali za sustav nadzora i sustav naknade niti na činjenicu da nisu mogli zanemariti te elemente. Takvo saznanje ili nemogućnost da se zanemari postojanje nije prema stajalištu Općeg suda u točki 290. te iste presude dokazano u spornoj odluci.

25. Naposljetku, u točki 291. pobijane presude Opći sud je *otklonio mogućnost da se takvo saznanje* pretpostavi s obzirom na njihovu ulogu u zabranjenom sporazumu. Slijedom toga, Opći sud je u točki 292. pobijane presude zaključio da odgovornost žalitelja u pogledu sustava nadzora i mehanizma naknade nije dokazana.

26. U svrhu popunjavanja praznine kojom je prema mišljenju Općeg suda sporna odluka zahvaćena Komisija se pozvala na V. C.-ovu izjavu. Taj je element Opći sud otklonio u točkama 294. i 295. pobijane presude. On smatra da, čak i ako se izjavom otkriva *a posteriori* stvarno znanje žalitelja o mehanizmu naknade, ostaje činjenica da *u okviru nadzora zakonitosti Opći sud ne može Komisijino obrazloženje nadomjestiti novim obrazloženjem*. Nadalje je odlučio da se tom izjavom ni u kojem slučaju ne može otkloniti nezakonitost sporne odluke.

27. To obrazloženje mora se dovesti u vezu s utvrđenjem odgovornosti žalitelja koje je Opći sud izveo u okviru devetog tužbenog razloga u prvom stupnju.

28. U okviru devetog tužbenog razloga istaknutog pred Općim sudom žalitelji su osporili izostanak smanjenja novčane kazne unatoč njihovu vrlo ograničenom sudjelovanju u povredi. U tom pogledu Opći sud je u točki 606. pobijane presude podsjetio, a kao što je utvrđeno u okviru trećeg tužbenog razloga u prvom stupnju, da Komisija ne samo da nije dokazala sudjelovanje žalitelja u dvama elementima povrede koju čine sustav nadzora i naknade, nego da nije ni iznijela dostatne dokaze koji bi joj omogućili da utvrdi njihovu odgovornost u pogledu tih elemenata.

29. Međutim, unatoč gore navedenim utvrđenjima Opći sud je iz V. C.-ove izjave zaključio da su žalitelji *znali* za mehanizam naknade, a što prema mišljenju Općeg suda ukazuje na to da su žalitelji znali sa sustav nadzora zato što mehanizam naknade nije mogao postojati bez mehanizma nadzora. Iz točke 624. pobijane presude proizlazi da je Opći sud postupio u tom pogledu na temelju svoje neograničene nadležnosti.

30. Iz točaka 610. do 626. pobijane presude proizlazi da se Opći sud oslonio na V. C.-ovu izjavu kako bi utvrdio odgovornost žalitelja u pogledu tih dvaju elemenata povrede. Naposljetku, iz točke 627. pobijane presude proizlazi da je Opći sud u pogledu tih elemenata ispitao iznose novčanih kazni izrečenih žaliteljima.

31. Upravo su ti sporni elementi obrazloženja Općeg suda predmet drugog žalbenog razloga ove žalbe.

V – **Ovlast neograničene nadležnosti i načelo *ne ultra petita***

A – *Argumenti stranaka*

32. U prvom dijelu drugog žalbenog razloga žalitelji ističu da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je prekoračio svoje ovlasti i odlučio *ultra petita* jer je u okviru ispitivanja po službenoj dužnosti tužbenog razloga, koji ni žalitelji niti Komisija nisu istaknuli [21], utvrdio odgovornost žalitelja u pogledu dvaju elemenata povrede članka 81. stavka 1. UEZ-a, to jest u pogledu saznanja o mehanizmu naknade i predvidljivosti sustava nadzora [22].

33. U ovom je slučaju Opći sud odlučio *ultra petita* zato što se u odluci Komisija nije oslonila na te razloge, što se žalitelji nisu pozvali na te razloge u okviru tužbenih razloga za poništenje i što oni nisu bili predmet nikakvog raspravljanja, osim s aspekta dopuštenosti V. C.-ove izjave.

34. Komisija sa svoje strane drži da je Opći sud, u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti i odlučujući o razini novčane kazne nadležnosti, bio ovlašten voditi računa o saznanju o mehanizmu nadzora i naknade od strane žalitelja zato što se radi o činjeničnoj okolnosti. Što se tiče V. C.-ove izjave, Komisija smatra da ju je Opći sud kod odlučivanja o razini novčane kazne bio ovlašten uzeti u obzir [23], osobito jer sudska praksa priznaje mogućnost da se uključi „iznošenje i razmatranje dodatnih informacija čije se navođenje u odluci ne zahtijeva“ [24]. Naposljetku, Komisija smatra da je žalbeni razlog bespredmetan jer je Opći sud već smanjio iznos novčane kazne [25].

B – *Ocjena*

35. Nesporno je da je sud Unije, koji mora odlučiti o tužbi za poništenje, vezan načelom *ne ultra petita* koje proizlazi iz načela *ne eat iudex ultra petita partium*, a koje zabranjuje sudu da odlučuje o pitanjima koja prelaze zahtjeve stranaka. Na temelju tog načela poništenje koje on proglašava ne smije prekoračiti ono koje zahtijeva tužitelj [26]. On nije ovlašten preoblikovati glavni predmet tužbe niti po službenoj dužnosti istaknuti tužbeni razlog osim u posebnim slučajevima u kojima mu javni interes nalaže da intervenira [27]. Naime, sud Unije ima mogućnost i po potrebi obvezu istaknuti po službenoj dužnosti određene tužbene razloge u pogledu formalne zakonitosti [28].

21 — Žalitelji podsjećaju da je postupak pred sudovima Europske unije kontradiktoran. Stoga je na strankama u sporu i samo na njima (osim u pogledu razloga koji se tiču javnog poretka) da istaknu razloge za poništenje (vidjeti presudu KME Germany i dr./Komisija, C-389/10 P, EU:C:2011:816, t. 131.). Isto tako je Sud u predmetu ThyssenKrupp Nirosta/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2011:191) utvrdio da je zadaća Općeg suda ograničena na odlučivanje o argumentima koji su izneseni pred njim.

22 — Točka 626. pobijane presude

23 — Presuda Prym i Prym Consumer/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, t. 86.)

24 — Presuda KNP BT/Komisija (C-248/98 P, EU:C:2000:625, t. 40.)

25 — Za dodatnih 4% koji se dodaju smanjenju od 10% koje je Komisija prethodno odobrila kako bi se u obzir uzelo manje redovito ili aktivno sudjelovanje žalitelja u povredi.

26 — Vidjeti presude Meroni/Visoko tijelo (46/59 i 47/59, EU:C:1962:44, str. 783., osobito str. 801.); Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, t. 24.) i Comunità montana della Valnerina/Komisija (C-240/03 P, EU:C:2006:44, t. 43.) kao i t. 146. do 148. mišljenja nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu Komisija/Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555).

27 — Presuda Komisija/Roodhuijzen (T-58/08 P, EU:T:2009:385, t. 34. i navedena sudska praksa). Međutim, iz sudske prakse proizlazi da u okviru spora koje su stranke odredile sud Unije, iako mora odlučiti samo o zahtjevima stranaka, ne može biti obvezan samo argumentima na koje se stranke pozivaju u potporu svojim zahtjevima, osim ako bi bio, ovisno o slučaju, prisiljen zasnovati svoju odluku na pogrešnim pravnim razmatranjima (presuda ETF/Michel, T-108/11 P, EU:T:2013:625, t. 42. i 51.).

28 — Naime, bitna povreda postupka i nenadležnost, u smislu članka 263. UFEU-a, predstavljaju razlog koji se tiče javnog poretka koji sudac Unije mora istaknuti po službenoj dužnosti (vidjeti presudu Mađarska/Komisija, T-240/10, EU:T:2013:645). Nepostojanje obrazloženja spada među razloge formalne zakonitosti. Međutim, podsjećam da isticanje po službenoj dužnosti razloga koji se tiče javnog poretka nema za cilj ispravljanje nedostataka u tužbi, nego poštovanje pravila koje po svojoj važnosti nije dispozitivne naravi, i to bilo u kojem stadiju postupka. Pitanje isticanja tužbenih razloga po službenoj dužnosti mora se ipak razlikovati od dosega načela *ne ultra petita* koje se odnosi na zahtjeve stranaka.

36. Valja primijetiti da se načelo *ne ultra petita* primjenjuje u svojoj punini samo u okviru građanskopravnih postupaka, i to kao načelo slobodnog raspolaganja stranaka. Nasuprot tome, u javnopravnim postupcima, među kojima su i postupci u pogledu tržišnog natjecanja, njegov doseg teže je definirati. Naime, navedeno načelo po mojem mišljenju nema vlastitu ulogu, nego se preoblikuje u aspekt općeg prava na pošteno suđenje. Kao što je to formulirao nezavisni odvjetnik P. Léger, sud nije na tom području ni na koji način ograničen na pasivnu ulogu i ne može mu se dodijeliti funkcija „usta stranaka“ [29]. Primjećujem osobito da se zabrana isticanja tužbenih razloga po službenoj dužnosti primjenjuje samo u okviru spora za poništenje, to jest nadzora zakonitosti. Nasuprot tome, ona ne igra sličnu ulogu u okviru neograničene nadležnosti.

37. To me dovodi do pitanja kako primijeniti načelo *ne ultra petita* u okviru neograničene nadležnosti jer se ovaj predmet u biti odnosi na granice navedene ovlasti koja je u središtu ovog predmeta. U presudi Groupe Danone/Komisija, Sud je naveo da je „sud Zajednice ovlašten izvršavati svoju neograničenu nadležnost *kada pitanje iznosa novčane kazne ovisi o njegovoj ocjeni*, te da se ta ovlast može izvršavati kako za smanjivanje tog iznosa tako i za njegovo povećanje“ [30].

38. To otvara put dvama različitim tumačenjima. S jedne strane, moglo bi se smatrati da stranka mora, kako bi Opći sud mogao izvršavati svoju neograničenu nadležnost, u *tužbenim zahtjevima* izričito i precizno istaknuti pitanje iznosa novčane kazne. S druge strane, moglo bi se također zaključiti da je stajalište Suda da je dovoljno da pitanje novčane kazne čini *predmet spora i da ga se raspravi u okviru tužbenih razloga*. To je pitanje od osobite važnosti jer izvršavanje neograničene nadležnosti odgovara ovlasti Općeg suda da poveća novčanu kaznu, iako se zahtjev stranaka odnosi samo na njezino smanjenje [31].

39. Primjena načela *ne ultra petita* u okviru neograničene nadležnosti nije nedvosmislena, nego ide, kako se čini, u prilog prvom tumačenju navedenom u presudi Groupe Danone/Komisija, to jest tumačenju da iznos novčane kazne mora *biti predmet zahtjeva*. Tako je u presudi Komisija i dr./Siemens Österreich i dr. Sud presudio da je Opći sud odlučio *ultra petita* jer je poništio jednu odredbu Komisijine odluke i izmijenio izrečene novčane kazne, uobličivši ih u samo jedan iznos koji su stranke morale solidarno platiti [32]. Nadalje, u presudi Alliance One International/Komisija, Sud je odbivši tužbeni razlog koji se temeljio na povredi načela *ne ultra petita* istaknuo da je unatoč izostanku zahtjeva u tužbi stranka podredno zahtijevala smanjenje iznosa novčane kazne izrečene drugom sudioniku zabranjenog sporazuma, te solidarno njoj samoj, i da se tim tužbenim razlozima namjeravalo opravdati odobrenje takvog smanjenja [33].

40. S obzirom na sve prethodno, smatram da se prigovori koje su žalitelji istaknuli ne temelje u stvarnosti na povredi načela *ne ultra petita* ili pogrešnom ispitivanju po službenoj dužnosti. U svakom slučaju, čini mi se da navedeni prigovori proizlaze iz pogrešnog tumačenja pobijane presude. Kao što sam već istaknuo, argumenti koje su žalitelji istaknuli odnose se na opseg neograničene nadležnosti Općeg suda koji je, utvrdivši odgovornost žalitelja u pogledu dvaju elemenata zabranjenog sporazuma, u stvarnosti utvrdio spornu povredu.

41. Ako se međutim za prigovore koje su žalitelji istaknuli treba smatrati da se temelje na povredi načela *ne ultra petita*, bilo bi dovoljno primijetiti u tom pogledu da su u prvom stupnju žalitelji podnijeli V. C.-ovu izjavu kako bi dokazali da nisu sudjelovali u mehanizmima nadzora i naknade. U svojim zahtjevima pred Općim sudom žalitelji su, kao glavni zahtjev, zatražili poništenje sporne odluke

29 — Mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Légera u predmetu Parlament/Gutiérrez de Quijano y Lloréns (C-252/96 P, EU:C:1998:157, t. 36.)

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, t. 62., dodan kurziv. Vidjeti također mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Poiaresa Madura u tom predmetu (C-3/06 P, EU:C:2006:720, t. 46. do 50.).

31 — Vidjeti u tom pogledu presude Shell Petroleum i dr./Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478) i InnoLux/Komisija (T-91/11, EU:T:2014:92).

32 — C-231/11 P do C-233/11 P, EU:C:2014:256, t. 129.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, t. 103. do 107.

u cijelosti. Podredno su zahtijevali poništenje članaka 1., 2. i 3. sporne odluke u dijelu u kojem se odnose na žalitelje i, podredno, smanjivanje novčane kazne izrečene žaliteljima člankom 2. sporne odluke [34]. U pogledu zahtjeva Komisije, nesporno je da je ona u prvom stupnju zahtijevala odbijanje tužbe.

42. Kao što je prethodno navedeno, Opći sud je djelomično poništio spornu odluku i smanjio novčanu kaznu koju je Komisija izrekla. Tako analizirana, pobijana presuda nije zahvaćena nikakvom pogreškom koja se tiče prava i koja bi predstavljala povredu načela *ne ultra petita*. Slijedom navedenog, predlažem Sudu da odbije prvi dio drugog žalbenog razloga kao neosnovan.

VI – **Neograničena nadležnost i pravo na pošteno suđenje**

A – *Argumenti stranaka*

43. U drugom dijelu drugog žalbenog razloga žalitelji ističu da je Opći sud povrijedio pravo na pošteno suđenje (koje obuhvaća načelo ravnopravnosti) i prava obrane te, konkretno, načelo kontradiktornosti jer je u točkama 624. do 626. presude zaključio da je na njemu da u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti uzme u obzir V. C.-ovu izjavu kako bi utvrdio odgovornost žalitelja zbog njihova sudjelovanja u sustavu nadzora i njihova saznanja o mehanizmu naknade.

44. Opći sud je povrijedio pravo na pošteno suđenje, osobito načelo ravnopravnosti, kao i prava obrane, uključujući načelo kontradiktornosti, jer žaliteljima nije prije odlučivanja točno priopćio narav i razlog tog novog prigovora, u skladu sa zahtjevima postavljenima u članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (EKLJP), potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. i člancima 47. i 48. Povelje.

45. Komisija osporava argument žalitelja ističući činjenicu da su dokaze koje je V. C. podnio i koji se odnose na saznanje prvi put spomenuli žalitelji. Stoga bi tvrdnja žalitelja da nisu mogli saznati za te elemente bila apsurdna [35].

B – *Ocjena*

1. Uvodne primjedbe

46. Pravo na pošteno suđenje, zajamčeno člankom 6. stavkom 1. EKLJP-a, predstavlja opće načelo prava Unije, sada utvrđeno u članku 47. drugom stavku Povelje. Načelo djelotvorne sudske zaštite iz članka 47. obuhvaća različite elemente, među kojima su osobito prava obrane, načelo ravnopravnosti i pravno na pristup sudu.

47. Što se tiče načela kontradiktornosti, nesporno je da je navedeno načelo dio prava obrane. Ono se primjenjuje u svakom postupku koji može dovesti do odluke institucije Zajednice koja osjetno utječe na interese neke osobe [36]. Načelo ravnopravnosti stranaka, koje proizlazi iz samog pojma pravičnog suđenja, uključuje obvezu da se svakoj stranci pruži razumna mogućnost da iznese svoje stajalište, uključujući dokaze, u uvjetima koji je u odnosu na protivnu stranu ne stavljaju u znatno slabiji položaj [37]. Na to se načelo može pozvati u sankcijskim postupcima koje Komisija pokreće [38].

34 — Vidjeti točku 87. pobijane presude.

35 — Presuda 1. garantovaná/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, t. 78. i 79.).

36 — Presuda Komisija/Irska i dr. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, t. 50.)

37 — Presuda Otis i dr. (C-199/11, EU:C:2012:684, t. 46. do 49., 71. i 72.)

38 — Vidjeti osobito presudu LR AF 1998/Komisija (T-23/99, EU:T:2002:75, t. 171.).

48. Na području prava tržišnog natjecanja čini mi se bitnim utvrditi da je *na Komisiji da podnese dokaze o povredama koje utvrđuje te odredi dokaze koji su prikladni da se njima* u dovoljnoj mjeri *dokaže* postojanje činjenica koje predstavljaju povredu. Od žalitelja se, naime, zahtijeva da u pravnom lijeku utvrdi sporne elemente osporavane odluke, da formulira prigovore u tom smislu i da iznese dokaze koji se mogu sastojati od ozbiljnih naznaka da su njegovi prigovori osnovani [39].

2. Ocjena uzimanja u obzir V. C.-ove izjave od strane Općeg suda s obzirom na neograničenu nadležnost

49. Iz pobijane presude proizlazi da je V. C.-ova izjava sastavljena 6. prosinca 2007., to jest nakon sporne odluke, i da je priložena tužbi Općem sudu te da su je žalitelji podnijeli u spis Općeg suda [40]. Komisija se u svojim podnescima pozvala na tu izjavu [41]. Izjavu se smatralo dopuštenom pred Općim sudom. Žalitelji su se također pozvali na nju, osobito u okviru četvrtog tužbenog razloga pred Općim sudom [42].

50. Podsjećam da poštovanje prava obrane na području prava tržišnog natjecanja nalaže da dotični poduzetnik može tijekom upravnog postupka iznijeti svoje stajalište o istinitosti i relevantnosti iznesenih činjenica i okolnosti kao i o dokumentima kojima se Komisija koristila u prilog svojoj tvrdnji o postojanju povrede Ugovora o EZ-u [43]. Osobito se obaviješću o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku omogućuje poduzetnicima koji su predmet istrage da saznaju za dokaze kojima Komisija raspolaže i da se učinkovito koriste svojim pravima obrane [44].

51. Međutim, kao što Komisija ističe, iz sudske prakse proizlazi da „stranka koja je sama iznijela predmetne činjenice bila je po prirodi stvari u potpunosti u mogućnosti da prilikom njihovog iznošenja navede njihovu moguću relevantnost za rješavanje spora“ [45].

52. U tom je pogledu nesporno da se kod izvršavanja neograničene nadležnosti Opći sud mora u odnosu na iznos novčane kazne uzeti kao mjerodavan datum na koji donosi svoju presudu.

Tako valja razlikovati između, *s jedne strane*, uzimanja u obzir od strane Općeg suda onih dodatnih dokumenata i elemenata na koje se Komisija nije oslonila [46] ili elemenata za koje je znala u trenutku donošenja odluke i, *s druge strane*, utvrđivanja protupravnog ponašanja i uzimanja u obzir odgovornosti sudionika u zabranjenom sporazumu, koje je izričito otklonjeno u odluci Komisije ili ga Komisija nije dokazala.

53. Naime, što se tiče uzimanja u obzir dodatnih elemenata, iz sudske prakse proizlazi da je „Opći sud nadležan ocijeniti, u okviru neograničene nadležnosti koja mu je priznata člankom 261. UFEU-a i člankom 31. Uredbe br. 1/2003, primjerenost iznosa novčanih kazni, oslanjajući se osobito na dodatne informacije koje nisu navedene u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku ili u odluci Komisije“ [47].

39 — Presuda KME Germany i dr./Komisija (C-272/09P, EU:C:2011:810, t. 104. do 106.)

40 — Točka 293. pobijane presude

41 — Točke 293. i 612. pobijane presude

42 — Točka 320. pobijane presude

43 — Vidjeti osobito presudu Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433, t. 85. i navedena sudska praksa).

44 — *Ibidem* (t. 86. i navedena sudska praksa)

45 — Presuda 1. garantovaná/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, t. 78. i 79.)

46 — Presuda Shell Petroleum i dr./Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478, t. 176., 220. i 232.)

47 — *Ibidem* (t. 220.)

54. Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik M. Wathelet u svojem mišljenju u predmetu Telefónica i Telefónica de España/Komisija, Opći sud treba stoga sam procijeniti je li novčana kazna prikladna i proporcionalna i obvezan je sam utvrditi da je Komisija doista uzela u obzir sve elemente relevantne za izračun novčane kazne, uz uvjet da se u tom pogledu također mora moći osvrnuti na činjenice i okolnosti koje su žalitelji istaknuli pred njim [48].

55. U tu svrhu Opći sud također može uzeti u obzir elemente za koje Komisija nije znala kod donošenja sporne odluke [49]. Stoga Opći sud uzima u obzir elemente nastale nakon odluke Komisije, osobito u pogledu poduzetnikovog financijskog položaja [50].

56. S tog aspekta, uzimanje u obzir V. C.-ove izjave ne proturječi pravima obrane ni načelu kontradiktornosti, iako vrijednost koju joj Opći sud pridodaje nije nedvosmislena [51]. S jedne strane, i s obzirom na to da je podnesen kasnije u odnosu na spornu odluku, taj dokument ne može proturječiti dokazima koje je Komisije podnijela, a, s druge strane, ta izjava služi kao oslonac za utvrđivanje odgovornosti dotičnih poduzetnika. Međutim čini mi se, s obzirom na gore navedenu sudsku praksu, da se uzimanje u obzir izjave u okviru odmjeravanja sankcije od strane Općeg suda u izvršavanju njegove neograničene nadležnosti samo po sebi može dopustiti [52].

57. U svakom slučaju predmetna se situacija, prema mojem mišljenju, razlikuje od situacije povodom koje je donesena presuda Komisija/Edison [53], a u kojoj je Sud potvrdio obrazloženje Općeg suda prema kojem je element utvrđen u odluci Komisije bio element koji nije bio izložen u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama i o kojem Edison SpA nije imao prilike iznijeti svoje stajalište tijekom upravnog postupka. Stoga je Opći sud s pravom presudio da se taj element ne može koristiti protiv navedenog društva [54].

3. Povreda načela neograničene nadležnosti i prava obrane time što je Opći sud utvrdio odgovornost žalitelja

58. Problematika formalnog uzimanja u obzir V. C.-ove izjave mora se ipak razlikovati od one koja se postavlja zbog načina na koji je Opći sud koristio navedenu izjavu, to jest koje su posljedice koje joj je Opći sud pripisao i s kojim ciljem ju je koristio. Doduše, iz pobijane presude proizlazi da ju je Opći sud uzeo u obzir radi ocjene novčane kazne, međutim pri tome je Opći sud utvrdio odgovornost žalitelja a da se potonji nisu mogli koristiti kontradiktornim raspravljanjem.

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, t. 129.

49 — Presuda Arkema France i dr./Komisija (T-217/06, EU:T:2011:251, t. 249. do 256.) u vezi s uzimanjem u obzir činjenice da predmetnog poduzetnika nije više kontrolirala grupa Total i da stoga povećanje na temelju odvraćajućeg učinka nije više bilo opravdano.

50 — Presuda Novácke chemické závody/Komisija (T-352/09, EU:T:2012:673), u pogledu izjave prema kojoj plaćanje novčane kazne ne utječe na poduzetnikovu održivost, i presuda Reagens/Komisija (T-30/10, EU:T:2014:253, t. 305.), u vezi s elementima koji se odnose na financijsku sposobnost.

51 — Primjera radi, što se tiče određivanja cijena, iz točke 405. pobijane presude proizlazi da predmetna izjava „ni na koji način ne može proturječiti dokazima koji ne potječu odnosno potječu iz razdoblja nastanka gore analiziranih činjenica koje je Komisija iznijela u prilog sudjelovanju žalitelja u aktivnostima usklađivanja cijena“.

52 — Nadalje, smatram korisnim podsjetiti da je Sud presudio da unatoč činjenici da Opći sud nije strankama priopćio svoju namjeru da uzme u obzir dodatno smanjenje, taj je aspekt bio obuhvaćen pravnom ocjenom koju je Opći sud bio ovlašten dati u izvršavanju svoje neograničene nadležnosti, bez obavještavanja stranaka prije donošenja presude (vidjeti presudu Alliance One International/Komisija, C-679/11 P, EU:C:2013:606, t. 110.).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — Sud je u presudi Komisija/Edison uputio po analogiji na presudu Papierfabrik August Koehler i dr./Komisija (C-322/07 P, C-327/07 P i C-338/07 P, EU:C:2009:500, t. 34. do 37.).

59. Suprotno stajalištu Komisije, smatram da posljedice koje je Općі sud izveo iz tog dokumenta ne predstavljaju samo činjenično pitanje. Naprotiv, to je osobito važno s aspekta poštovanja prava obrane. Kao što je to nezavisna odvjetnica J. Kokott istaknula u predmetu Komisija/Alrosa, Općі sud može donijeti „iznenadnu odluku“ ne samo kada ocjenjuje predmet oslanjajući se na činjenice za koje stranke nisu znale, nego također i kada ocjenjuje konkretan predmet oslanjajući se na činjenice za koje su stranke doduše znale, ali koje nisu bile raspravljene kao takve tijekom postupka pred sudom [55].

60. U ovom je slučaju odlučno to da je uzimajući u obzir V. C.-ovu izjavu Općі sud izmijenio kvalifikaciju inkriminirajućeg akta kako je utvrđen u odluci Komisije.

61. Time što je utvrdio ponašanje u svrhu utvrđivanja odgovornosti žalitelja, Općі sud je prekoračio granice neograničene nadležnosti. Naime, time je utvrdio povredu koju Komisija nije dokazala. S tog stajališta se čini da točka 621. pobijane presude, kojom Općі sud kršeći sva gore navedena pravila ukazuje na to da bi se dodatne informacije mogle odnositi na utvrđenje povrede, kao što se i čini da točka 622. pobijane presude opravdava ukidanje pobijane presude.

62. Osim toga, pobijana presuda sadržava očitu proturječnost u razlozima. Tako u točki 614. Općі sud utvrđuje da nije na Općem sudu da pogrešno obrazloženje Komisije zamijeni potpuno novim obrazloženjem. Međutim, u točki 626. Općі sud utvrđuje odgovornost žalitelja u pogledu dvaju elemenata povrede.

63. U istom smislu, Općі sud, kako se čini, pravi umjetnu i stoga pogrešnu razliku između utvrđivanja odgovornosti „radi novčane kazne“ i utvrđivanja odgovornosti kao takve. Nesporno je da novčana kazna predstavlja sankciju za prethodno utvrđenu odgovornost. Stoga se pitanje iznosa novčane kazne ne postavlja bez tog prethodnog utvrđenja. Zato je Općі sud prije svega rastavio povredu koju je Komisija utvrdila prije nego što ju je u okviru devetog tužbenog razloga ponovno sastavio, prekoračivši tako granice svoje neograničene nadležnosti.

64. Naposljetku, rekao bih da je pri tome Općі sud također povrijedio prava obrane, a osobito načelo kontradiktornosti, zato što strankama nije omogućio da rasprave odgovornost.

65. Međutim, neograničena nadležnost i dalje ima određene granice. Iako je nadležnost za poništavanje ograničena na povredu utvrđenu u spornoj odluci, neograničena nadležnost ne dodjeljuje Općem sudu ovlast da utvrdi postojanje povreda koje Komisija nije utvrdila u spornoj odluci [56].

66. Slijedom navedenog valja usvojiti drugi dio drugog žalbenog razloga. Vodeći računa o tome koliko je fundamentalna tako utvrđena pogreška, čini mi se da ona mora dovesti do ukidanja pobijane presude.

VII – **Iskrivljavanje dokaza**

67. Smatram da, s obzirom na narav utvrđene pogreške, ne treba odlučiti o trećem dijelu drugog žalbenog razloga. Stoga taj treći dio razmatram samo podredno. U tom pogledu ističem da žalitelji tvrde da je Općі sud, time što je u točki 626. pobijane presude utvrdio njihovu odgovornost za dva elementa povrede, iskrivio dokaze i povrijedio načelo pretpostavke nevinosti. Ta tvrdnja temelji se na nepotpunom navodu V. C.-ove izjave iz kojeg nedvojbeno proizlazi da on nije imao nikakvih spoznaja o naravi mehanizma naknade koji je predmet sporne odluke.

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, t. 151. i 152.

56 — Vidjeti u tom smislu presudu Tokai Carbon i dr./Komisija (T-71/03, T-74/03, T-87/03 i T-91/03, EU:T:2005:220, t. 370.).

68. Osim toga, V. C.-ovom izjavom ostaje u potpunosti nerazjašnjen trenutak od kojeg je znao za „postojanje određene vrste mehanizma naknade“. Prema Komisijinu mišljenju, Opći sud, naprotiv, nije iskrivio dokaze navedene u V. C.-ovoj izjavi.

69. U tom pogledu valja podsjetiti da kada tužitelj ističe da je Opći sud iskrivio dokaze, on mora na temelju članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a, članka 51. prvog stavka Statuta Suda i članka 168. stavka 1. točke (d) Poslovnika Suda, točno navesti dokaze koji su bili iskrivljeni i ukazati na pogreške u analizi koje su Opći sud po njegovu mišljenju navele na to iskrivljavanje [57].

70. Takvo iskrivljavanje postoji kada je bez korištenja novih dokaza ocjena postojećih dokaza očito pogrešna [58]. Međutim, čini mi se da trećim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelji predlažu tumačenje drukčije od tumačenja koje je Opći sud primijenio na V. C.-ovu izjavu. Argumenti istaknuti u ovom slučaju ne dopuštaju, međutim, zaključak da je Opći sud očito prekoračio granice razumne ocjene navedenih dokaza [59].

71. U tim okolnostima, treći dio drugog žalbenog razloga treba odbiti kao neosnovan.

VIII – **Vraćanje predmeta na ponovno suđenje Općem sudu**

72. Primjećujem da u okviru svoje žalbe žalitelji zahtijevaju poništenje članaka 1., 2. i 3. sporne odluke u dijelu u kojem se odnose na njih ili smanjenje iznosa novčane kazne.

73. U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda, ako je žalba osnovana, Sud može u slučaju ukidanja odluke Općeg suda sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta. Međutim, s obzirom na prirodu pogreške koju je Opći sud počinio, čini mi se da stanje postupka u ovom predmetu to ne dopušta [60]. Svakako smatram da stranke nisu imale dovoljno prilike iznijeti pred Opći sud svoje stajalište o posljedicama koje proizlaze iz V. C.-ove izjave u okviru izvršavanja neograničene nadležnosti od strane Općeg suda. Slijedom toga, predlažem Sudu da vrati predmet na ponovno suđenje Općem sudu.

IX – **Zaključak**

74. Iz tih razloga, i ne zadirući u ispitivanje drugih žalbenih razloga, predlažem Sudu da usvoji drugi dio drugog žalbenog razloga, što prema mojem mišljenju treba dovesti do ukidanja presude Galp Energía España i dr./Komisija (T-462/07, EU:T:2013:459) kao i do vraćanja predmeta na ponovno suđenje Općem sudu. O troškovima će se odlučiti naknadno.

57 — Presuda Komisija/Aalberts Industries i dr. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, t. 50.).

58 — Presude PKK i KNK/Vijeće (C-229/05 P, EU:C:2007:32, t. 37.) i Lafarge/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, t. 17.).

59 — Vidjeti po analogiji presudu Activision Blizzard Germany/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, t. 57.).

60 — Za razliku osobito od predmeta Komisija/Verhuizingen Coppens, vidjeti mišljenje nezavisne odvjetnice J. Kokott u tom predmetu (C-441/11 P, EU:C:2012:317, t. 43. do 46.).